

'Samen sorteren draait om communiceren'

De families Hoornsman, Visser en Lont uit Wieringerwerf (NH) delen al 17 jaar een sorteerinstallatie en hebben sinds kort een vaste man in de schuur.

Behalve de voordelen kennen ze ook de valkuilen van samenwerken. „Bedrijven en mensen veranderen. Het is heel belangrijk dat je blijft praten.”

Je zou het op het eerste oog niet zeggen, maar de zaai-combinatie op het erf van Nico Hoornsman heeft dit jaar al meer dan 400 hectare onder zich door gehad. De machine is een gezamenlijke aanschaf van zeven telers, die hem gebruiken om granen en groenbemesters te zaaien. Waarom zelf zo'n ding kopen, als je hem maar een paar dagen per jaar gebruikt? is de achterliggende gedachte. Het laat goed zien hoe er in deze hoek van de Wieringermeer tegen samenwerken wordt aangekeken. „Je ziet hier allerlei dwarsverbanden”, zegt Nico Hoornsman. „Dat was al zo toen ik klein was. Het is voor een deel uit noodzaak geboren; bedrijven waren vaak te klein om een bepaalde investering te doen. Maar het was ook normaal dat je elkaar hielp.”

Minder gebruikelijk is de stap die de families Hoornsman, Visser en Lont in 1996 zetten. In dat jaar besloten ze om hun pootaardappelen gezamenlijk te gaan sorteren op één locatie; op het bedrijf van de familie Hoornsman. Onder de naam HoViLo investeerden ze in een moderne bunkerinstallatie met palletiseermachine en naaistraat. Ook zorgden ze voor een deugdelijke stofbestrijdingsinstallatie, met behulp van stoom. Tot op de dag van vandaag maken ze hier hun exportpartijen verzendklaar. De laatste jaren gaat er gemiddeld 4.000 ton over de zeven. De hogere klassen voor eigen vermeerdering verwerken de telers op hun eigen bedrijven.

Afspraken

Aan het begin van de samenwerking zijn er enkele zaken in een contract vastgelegd. „Daarin staat onder andere hoe de inbreng

verdeeld is en hoe en wanneer een deelnemer eventueel uit de samenwerking kan stappen”, legt Nanco Lont uit. Hij heeft het document nooit meer tevoorschijn gehaald, maar met een dergelijke investering zijn heldere afspraken uiteraard wel nodig. De sorteerinstallatie is boekhoudkundig inmiddels volledig afgeschreven, maar technisch is hij nog prima. Voorlopig blijven de telers er dan ook mooi mee door draaien. De kosten voor het onderhoud worden naar rato van het aantal verwerkte tonnen verdeeld. Hetzelfde geldt voor de uren van de medewerkers die in de leeskamer zitten. Belangrijk punt van aandacht binnen de samenwerking is de bedrijfshygiëne. Hoewel iedereen doordrongen is van de risico's, blijft het een zwak punt, vinden de telers. Bovenmaatse poters gaan weg in eenmalig fust of in kisten die alleen schoon mogen terugkomen op het bedrijf. Sorteren voor derden – iets wat ze eerder wel deden – doen ze bewust niet meer.

Locatiemanager

Sinds de nieuwe generatie in het samenwerkingsverband is gekomen, zijn langzamerhand wat zaken veranderd. Zo zit de huidige generatie niet meer zes maanden per jaar dagelijks op elkaars lip. Hoe gezellig samen sorteren ook kan zijn, de bedrijven zijn groter geworden en daar hoort een andere manier van werken bij. De telers hebben vreemd personeel aan het werk, hebben steeds meer kantoor- en regelwerk en willen ook voor privé-zaken flexibel tijd kunnen vrijmaken.

Om de sorteerderij toch soepel te laten verlopen, hebben ze daarom een vaste

man aangesteld in de schuur, collega-akkerbouwer Jan René de Vries. Hij is verantwoordelijk voor de planning en bewaart het overzicht. In de afgelopen weken hebben de telers weer even ervaren hoe het is om zonder hem te werken, omdat hij op vakantie was. Sierd Visser: „Er werd dubbel gebeld met afnemers, drie man bestelden kaarten; het liep niet zo soepel als anders. Het geeft gewoon veel rust als Jan René er is.”

Kantine

Maar ook met De Vries in de schuur loopt de samenwerking niet vanzelf. „Je moet altijd met elkaar blijven praten”, benadrukt Lont. „De laatste paar jaar liep het wat stroever. Op zich niet heel erg, want er zijn vaker ups en downs geweest, maar je moet daar wel aan werken.” Heel belangrijk is volgens de telers de bouw van de kantine geweest, op het erf van Hoornsman. Minimaal een keer per week zitten ze bij elkaar, want iedere vrijdagochtend nemen ze daar de week door. Daarbij wordt vrijuit gesproken: wat bevalt ze niet? Wat zijn hun verwachtingen? Maar ook praktisch: hoe is de planning? De jongste deelnemer in de samenwerking, Sierd Visser, is geneigd om zakelijker naar de samenwerking te kijken. Hij staat aan de vooravond van bedrijfsovername en heeft zijn eigen plek moeten vinden in het samenwerkingsverband. „Ik vraag nog wekelijks: waarom doen we dit zo? En wat

Copyright foto

levert het op? Natuurlijk kijken Nanco en Nico ook rationeel naar de samenwerking, maar zij zitten in een heel andere fase in hun bedrijfsontwikkeling. Ik moet op dit moment alles voor mijzelf, voor de bank en richting mijn vader kunnen verantwoorden. Ik wil weten wat ik doe."

Door de gesprekken aan de kantineafel leren de telers veel van elkaar. Dat is ook iets wat ze erg waarderen aan de samenwerking. Iedereen brengt andere ideeën en andere inzichten in en dat geeft stof tot nadenken. En als er strubbelingen zijn, is daar met een goed gesprek altijd een oplossing voor te vinden.

Voors en tegens

Welke voor- en nadelen ervaren de telers verder bij het samenwerken? Collega's vragen vaak of het geen gedoe is om telkens met partijen pootgoed heen en weer te moeten rijden. Lont en Visser vinden het reuze meevallen. Sierd Visser: „Het lijkt lastig, maar het gaat gemiddeld genomen om een paar aanhangers met kisten per dag. Ons bedrijf ligt hier maar een kilometer vandaan. Dat van Nanco 1,5 kilometer verder. Een afstand van niks."

Een groot voordeel dat de drie telers verder noemen, is het benutten van de beschikbare arbeid. Hoornsman: „Samen heb je heel veel mensen achter de hand. Je kunt daardoor heel snel schakelen. Zo blijft er ook tijd over voor andere zaken."

En wat als ze tegelijk aan de slag willen met het sorteren of met een van de machines? Naast de sorteerinstallatie delen ze ook een miniknollenplanter, een bietenzaaijer en een schijveneg. Daarover maken deze doorgewinterde samenwerkers zich niet meer druk. Lont: „Natuurlijk wil iedereen bij mooi weer aan de slag. Dat is een kwestie van geven en nemen en vooral van goede afspraken maken. Soms pakt het goed uit als je even geduld moet hebben, bijvoorbeeld omdat er een enorme bak water valt. En soms heb je pech omdat je een schaars droog moment hebt gemist. Daar moet je je vooral niet te druk om maken."

Vanzelfsprekend

Toch is samenwerken niet altijd vanzelfsprekend. Lont en Visser hebben jarenlang samen een rooimachine gedeeld. Afgelopen jaar besloten ze om die

samenwerking te beëindigen. Lont: „Je bent afhankelijk van het aantal rooibare dagen dat je geschonken krijgt. En de afgelopen jaren waren dat er niet veel. Dat betekent dat de capaciteit van onze tweerijer gewoon te laag werd. Ook omdat we er nog uien mee opladen. Samen investeren in een vierrijer was net een stap te ver. Dan moet je je conclusies trekken."

Een volledig gezamenlijke bedrijfsvoering zien de telers nooit gebeuren. Dat raakt aan de identiteit van het boer-zijn. Visser: „Je wilt toch niet medewerker worden op je eigen bedrijf? Je kunt elkaar ook versterken, zonder dat je de bedrijfsvoering samenvoegt." Alledrie willen ze graag bekijken of ze de huidige samenwerking weer toekomstbestendig kunnen maken. Er wordt voorzichtig gesproken over investeren in een optische sorteerinstallatie, al vinden ze de capaciteit van deze nieuwe techniek op dit moment nog te laag. Ook moeten de kinderziekten er eerst uit zijn. Sparen doen ze er nog niet voor. Lont: „We kunnen altijd met z'n drieën naar de bank gaan. Voor het zover is, gaan we de samenwerking eerst goed tegen het licht houden. Als we het doen, willen we ook weer jaren vooruit kunnen." ■

*Van links naar rechts:
Sierd Visser, Nico
Hoornsman en Nanco
Lont.*